

# משלחן שלמה

עיונים ופנינים כפרשה מבית מדרשו ושיעוריו של  
הגאון הניוקא רבי שלמה יהודה בארי שליט"א

## פרשת תרומה

מגילת  
100

נשתלחה ברכה במה שהביאו למשכן, כפי רצון הלב של

כל אחד

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה, ב). כתב בעל הטורים (לו, ז) עה"פ 'והמלאכה היתה דקם', אע"פ שהיתה המלאכה גדולה, לא ליום ולא ליומים, מ"מ נשתלחה ברכה במעשי ידיהם<sup>1</sup>. ודקדק השל"ה (תרומה, תר"א יא), דהנה נאמר בתחילה 'מאת כל איש', שנקראת התרומה על שם מי שנבד, ואח"כ נאמר 'תקחו את תרומתי', שנקראת התרומה על שמו יתברך, כי הצורך למלאכת המשכן היה רב מאוד יותר מהנמצא, כי הזהב היה זהב טהור שאינו בנמצא הרבה<sup>2</sup>, וכן שאר ענינים החשובים, אמנם השי"ת נתן ברכה בנדבה, שמכח נדבת הלב נעשה מן המעט רב, שמי שהביא חתיכה זהב בלב טוב, והיה מצטער על שלא היה בידו יותר, ומתאוה ליתן בכפלים, הקב"ה צירף מחשבתו הטובה למעשה, ונעשה החתיכה שלו גדולה כסך שהיה מתאוה בנדבת לבו, לכן התוספת נקראת בשם 'תרומתי'<sup>3</sup>, ואז נעשה שותף להשי"ת<sup>4</sup> במעשה המשכן.

הקב"ה החשיב כאילו כל יהודי תרם את כל המשכן כולו,

וכן הוא לדורות

ומענין לענין, איתא במדרש (שמו"ר לג, ח), שבשעה שציוה הקב"ה למשה על עסקי המשכן, אמר לפניו, וכי יכולים הם ישראל לעשות? אמר לו הקב"ה, אפילו אחד ויכל לעשותו, שנא' 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו'<sup>5</sup>. ויתבאר הענין עוד, ע"פ מה שכתב המהרי"ט בס' צפנת פענח (פ' תרומה, ד"ה ויקחו לי תרומה), שזהו שנאמר בלשון כולל 'ויקחו לי תרומה מאת כל איש', פירוש כאילו לקחתי כל התרומה מאת כל אחד. כי רצה הקב"ה שתהא מלאכת המשכן נעשית מתרומת ישראל בכללות,

וכל אחד מביא אשר נמצא איתו, ומה שידבנו לבו זהב וכסף וכו', וכל פרט ופרט שאדם נותן הוא צורך לתרומת המשכן, וע"כ מעלה הכתוב שנחשב שכל התרומה נלקחה מאת כל איש ואיש ביחוד. ולכן אמר 'ויקחו לי תרומה, מאת כל איש', מאחר שהם מפרישים לשמי, אותה תרומה מועטת מעלה אני עליהם שבאה מאת כל איש ואיש, מאחר שכוננתם רצויה, שאני יודע שהיה רוצה הוא לתת הכל אם היה בידו, הרי הוא כאילו מכל אחד לקחתי כל תרומתי<sup>6</sup>.

עיקר השראת השכינה על הצדיקים ומהם מתפשטת אל

המשכן

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה, ח). בספר שערי אורה (שער א) האריך לבאר את ענין השכינה, שבתחילת הבריאה היתה שוכנת בתחתונים, ועי"ז היו שמים וארץ אחדים, והיו הצינורות והמקורות פועלים בשלימותם, ונמשכים מלמעלה למטה, ומחטא אדה"ר נתקלקלו השורות ונשתברו הצינורות ונפסקו הבריכות, ונסתלקה שכינה ונתפרדה החבילה, ואח"כ באו אברהם יצחק ויעקב ע"ה, ועשו גופותיהם כסאות לשכינה, לדירת עראי, ועל זה אחז"ל (ב"ר מז, ה) 'האבות הם הם המרכבה', ואח"כ בא משה רבינו ע"ה וכל ישראל עמו ועשו משכן וכלים, ותיקנו קלקול הצינורות, והחזירו השכינה לשכון בתחתונים באוהל, אבל לא בקרקע כאשר בתחילת הבריאה, ונמצאת השכינה כאכסנאי הולך ממקום למקום. ועי"ז נצטער דוד וביקש לקבוע מקום לשכינה למטה במקום קבוע, וסידר כל צורת ביהמ"ק, ומשקל כל דבר ודבר, על פי השי"ת, בתבנית המרכבה עליונה, כסא ומעון לשכינה. וכאשר בנה שלמה את ביהמ"ק חזרה השכינה למנוחתה בארץ בבית עולמים, ואז חזרו הצינורות והמשכות כולם להריק ברכ"ה בביהמ"ק, ומשם לכל הארצות. ועיקר השכינה מיוחדת לישראל לבד, כמ"ש 'ושכנתי בתוכם', ואין נבדלת מהם

<sup>1</sup> ובנותן טעם לציין בזה לדברי המדרש (משנת ר' אליעזר יד, עמ' רע) שבמעשי המשכן נראה שבחן של ישראל בחכמה ובעושר [כפי שמבואר שם, עי"ש]. וכן בגבורה, כי עשו אותו לחמשה ימים, מה שלא בנה שלמה את ביהמ"ק לשבע שנים. [אמנם הרוקח בפירושו לתורה (סוף פ' תרומה) כתב, שארכה המלאכה מכ"ג בתשרי עד כ"ה בכסלו, עי"ש].

<sup>2</sup> ראה בפירוש הרמ"ז על הוזה"ק (פקודי, רכג): שכתב שהזהב של מלאכת המשכן, היה עשוי כבר בימי בראשית, והותקן כבר בלי סיגים מקדמא דנא, מתחילת הבריאה, עי"ש. ומובא במדרש (ב"ר טז, ב; שמו"ר לה, א) שלא היה העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא בשביל המשכן וביהמ"ק, ולמדו זאת מפסוק (בראשית ב, יב) 'וזהב הארץ הריא טוב', שמשמע מפשט הכתוב שהוא זהב הנמשך מנהרות גן עדן (הגש"פ שפת הים, ד"ה והרג את בכוריהם), עי"ש כל הענין.

<sup>3</sup> ובשפתי כהן (כה, ב) כתב, שע"כ דרו"ל 'וזה"ק ויקהל, ר. רע"מ קורח, קעט. תיקו"ז תי' יז, לא: לשון 'תרומה', שהוא 'תרי ממה' (תרומות פ"ד מ"ג), כי אמר הקב"ה, אני נתתי לכל אחד מהם בבית מצרים משאוי שלושה חמורים כסף, חוץ מבית הים שהיתה זהב (שהש"ר א, נד), ואיני שואל מהם אלא תרי ממה, כדי שלא יאמרו מה שנתן חזר ולקחו. ובנחל קדומים לחיד"א (תרומה ג) הביא בשם הגאון מהר"י זאבי, שזהו שנאמר 'ויקחו לי תרומה' ולא 'וינתנו', כי יש כאן ב' תרומות, אחת תרומת ה', שהוא יתברך נתן להם, והם לקחו את תרומתו. ואחת מה שכל איש נדבו לבו. וע"כ פירט תחילה (כה, ג-ה) 'וזאת התרומה אשר תקחו מאתם, זהב וקספא וגו' ועצמי שטים', וממשיך תיכף ואומר בלא וא"ו החיבור (כה, ו-ז) 'שמן למאור, בשמים וגו' אבני שקים וגו', להורות שכאן הפסיק בתרומת ישראל, ומתחיל בתרומה אחרת היא תרומתו יתברך, שנתן להם הקב"ה כביכול שמן ובשמים מגן עדן, ואבני שהם ואבני מילואים מפישון (תרגום יונתן שמות לה, כז-כח), בכדי שיביאו.

<sup>4</sup> וכתב החת"ס עה"ת (כה, ח), דהנה השי"ת הראה למשה בהר משכן וכלים אשר כוננו ידיו ית"ש, וצוהו לעשות כאלו, וזה אי אפשר כי יהיה מעשי אדם, ואינו דומה מעשה אלהים למעשי אדם, אלא שאם מקדש עצמו ועושה עצמו מרכבה להשי"ת, אזי הקב"ה שורה בקרבו ונעשה שותף עמו בכל מעשיו, באופן שכל מעשיו פועל ה' המה. ולכן אמר השי"ת (כה, ח) 'ועשו לי מקדש', פי' קודם העשיה, יעשו את עצמם למקדש ולמרכבה לי, באופן שאשכון בתוכם בתוך עצמם וגופם, ואז עי"ז ככל אשר הראיתך בהר תבנית המשכן וכליו כן תעשו (כה, ט), כי אני אהיה המסייע בבנינו, והרי הוא כאותו אשר הראת בהר.

<sup>5</sup> וס"מ וביאר המדרש, שהיו ישראל מלקטים אבנים טובות ומרגליות עם המן, ומזה יכלו לנדב למשכן. ומה עוד שכבר הכין להם יעקב כל צרכי המשכן, והביא כל אחד מאשר נמצא בידו, עי"ש כל הענין.

להיות אתם, משכן את שמו יתברך במקום ההוא, וע"כ כאשר זכה משה רבינו להמשיך השכינה עד לארץ ממש, אמר לעושי המשכן (תנחומא פקודי יא) 'וְיִהְיֶה נַעַם ה' אֵלֵינוּ עִלֵּינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עִלֵּינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ' (תהלים צ, ז), שיכשירו מעשיהם להיות עצמם היכל ה', ותהיה שכינתו יתברך שוכנת בתוכם ובקרבתם, כי אין הוא יתברך עושה עיקר מהעצים ואבנים, כי אם מהאנשים צדיקים אשר נפשותיהם משכנות לאביר יעקב<sup>ז</sup>, עי"ש כל הענין. ודייק עפ"ז החיד"א בס' פני דוד (תרומה, ג), שע"כ אחר שאמר הקב"ה 'וְעָשׂוּ לִי מִקִּדְשׁ', אמר 'וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם', בכדי שלא יטעו לומר שמעתה נגרע מעלת הצדיקים אשר היו מרכבה אל השכינה, אלא 'וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם' ממש, כאשר זאת לפנינו בישראל על ראש צדיקים תחול.

אע"פ שחוטאים ומקבלים טומאה, כמ"ש (ויקרא טז, יז) 'הַשְּׂכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ שְׂמַתָּם'. וכשחטאו ונחרב הבית, מִשְׁכַּן אוֹתָהּ הַקֶּבֶ"ה בִּיד יִשְׂרָאֵל וְהוֹלִיכָה עִמָּהֶם בְּגוֹלוֹת כְּשֶׁאֲחֻז"ל (במדב"ר ז, י), וכשהן חוזרין, שכינה עמהם, כשחזו"ל (מגילה כט). 'והשיב' לא נאמר, אלא 'ושב', עי"ש כל הענין. ובראשית חכמה (שער האהבה ו, יח) דייק שע"כ לא נאמר 'ושכנתי בתוכם', בתוך המשכן, אלא בתוכם, כלומר בתוך קרבם, כי עיקר דירת השכינה אינה אלא בנפש הזכה, עי"ש. והאריך לבאר זאת האלשיך (על אתר), שזהו שאחז"ל (סנהדרין יא) שבימי הלל הזקן יצאת בת קול ואמרה 'יש ביניכם מי שראוי שתשרה עליו שכינה כמשה רבינו, אלא שאין דורו זכאי לכך'. כי כאשר ראויים ישראל להשרות שכינה בנשמותם, ישתלשל ויתפשט השפע אל היכל ה', כי נפשותם הם המשכן האמתי, ומהם יתפשט אל המקום המיוחד ההוא, כי למענם,

<sup>6</sup> ועוד האריך לבאר שזהו משאחז"ל (ב"ב ט: ט) גבי הצדקה 'כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול', ודרשו זאת עה"פ (שמואל א' יז, ה) 'וְשִׁרְיוֹן קִשְׁקִשִׁים הוּא לְבוּשׁ', שכל שקשקשת וקשקשת גורם לשריון, ובהסיר אחת, חסרון הוא לעיקר הבגד, וכן הוא בצדקה, עי"ש כל הענין.  
<sup>7</sup> ועוד האריך בשער האותיות (לב טוב, ב-ה) לבאר כיצד כל תיקון האדם תלוי בְּנִפְתּוֹת לִבּוֹ, כמובא בתיקון"ז (תי' ע, קלו. תי' ג מ"א אחרונים, קמ: ועוד) שקודש הקדשים הוא כנגד הלב, וע"כ מי שחולק הפה מן הלב, שהוא אחד בפה ואחד בלב, אפילו בדבר קטן, אז עונשו מרובה, וחס ושלום עושה פירוד בתוך השכינה, כנודע לבאים בסוד ה' (תיקון"ז תי' ע, קכה:). עי"ש כל הענין. ועוד האריך בזה (מס' תענית, נר מצוה כח) בשם רבינו בחיי (שמות כה, ט) המבאר כיצד כל פרטי המשכן מכוונים כנגד ציורי העולמות, וכנגד קומת האדם שהוא עולם קטן. ועוד הביא מזה"ק (שלח, קסא:): המבאר כיצד הלב והמוח וכל איברי האדם מכוונים כנגד ירושלים ובית המקדש, עי"ש כל הענין.

## אֶהְבֶּתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה'

מתוך שיעור ה' תרומה תשע"ב ערך ע"פ המאמר בדברי שלמה פרשת תרומה (מלאכי א, ב)

הכל אחד<sup>ד</sup>), וע"י מדריגה זו יכולים הנבראים לידע מאחדותו יתברך ולהגיע לאהבתו. וע"כ 'אחד' בגימטריא 'אהבה' (עבודת הקודש ח"א, כז ועוד), כי הא בהא תליא, שאם ידע האדם מאחדות ה', יוכל להגיע לאהבתו, וכשאינו שלם באמונה באחדות ה', כך רחוק הוא מאהבת השי"ת (גינת אגוז, שער ההוי"ה).

### הגילוי הקדום ביותר היה ע"י שראה הקב"ה התענוג שיעלו ישראל והצדיקים לפניו

כי הנה אחז"ל (ב"ר א, ד) שלא נברא העולם אלא בשביל ישראל, כלומר שבתחילה היה הוא יתברך לבדו והיה הכל אחד, וכאשר ראה הקב"ה את הנחת רוח והתענוג שיגרמו ישראל לפניו ע"י עסק התורה והמצוות, היה בזה כביכול אתערותא דלתתא מיניה וביה אצלו יתברך, שעל ידה עלה במחשבתו לברוא את העולם (יפה תואר שם). נמצא שהתענוג שעתיד להיות לפניו יתברך מנשמות ישראל והצדיקים, הוא התכלית האחרון בבריאת העולם. וכפי שבמדריגה זו קודם בריאת העולם היה הכל אחד, כך לעתיד יהיו הכל נכללים באחדותו יתברך. ומדריגה זו נקראת 'עתיק', ע"ש הנאמר בדניאל (י, ט) 'וְעֵתִיק

מְעִי לוֹ, רַחֵם אֶרְחַמְנוּ נְאֻם ה'". וכך הוא בענין השראת השכינה, שע"י מידת האהבה המתעוררת בין ישראל להשי"ת, ניתן להגיע לדביקות עם השכינה, ואף אחר חטא העגל שנתגשמו ביותר, כמ"ש (משלי י, יב) 'עַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה אֱהָבָה'<sup>א</sup> (ויק"ר ז, א).

### הנאהב צריך להיות מושג בדעת האדם, וכך הוא באהבת השי"ת

אמנם מאחר שאין האדם יכול לתפוס בה' ב"ה ובאור השכינה, אם כן היאך יאהב מה שאינו מושג בדעתו, כי זהו היפך הטבע שיאהב אדם דבר שאינו מושג ויקרבו אצל ליבו, וא"כ כיצד יבוא האדם לאהבה את הקב"ה, שהוא בלתי מושג, ולקיים הצייוי 'וְאֶהְבֶּתְ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ' (דברים ו, ה), שהוא חיוב בכל שעה על כל בר ישראל בכל מדריגה שיהיה, כמ"ש (דברים יא, יג) 'וְהָיָה אִם שָׁמַעַתְּ מְשִׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם, לְאֶהְבֶּתְ אֶת ה' אֱלֹהֶיכֶם', והדגיש הכתוב 'היום', לאמר שזהו בכל מצב ומדריגה שהיא (מכתב מאליהו ח"ד, עמ' ס). אלא שגילה הקב"ה את מדריגת עתיק, שהוא הגילוי הנורא ביותר שנודע ממנו לנבראים, והוא סוד האחדות הגמור (ששם אין זכר ונקבה, ואין אור וכלי כנודע, אלא

### ע"י מידת האהבה יכולים לבוא לידי השראת השכינה

הנה כתיב 'וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם', ולא אמר עימם או אצלם, אלא 'בתוכם' (ראשית חכמה שער האהבה ו, יח ועוד). והוא פלא נורא, איך יהיה הבורא משרה שכינתו בתוך הנבראים האחוזים ותלויים בחומר וגשמיות, וכרוכים אחר תענוגי העולם וכל מקרי הטבע והגשמיות, ואף עצם טבעם הוא ריחוק מאור קדושתו יתברך, וכ"ש לאחר חטא העגל שנתעבו ונתגשמו ביותר (זוה"ק בראשית, נב: ועוד), וא"כ היאך יהיה הדביקות והחיבור שלהם עם השכינה, שהיא עצם קדושתו יתברך.

אלא שהוא ע"י מידת האהבה המבטלת את השורה, כמו שרואים בחוש שהגדול מתקרב אל הקטן מחמת האהבה שביניהם, כגון אב עם בנו, וכן הקטן מתקרב ומשתעשע עם הגדול, ואינו בוש מפני פחיתות דעתו, והכל מפני גודל אהבתם. ואף אם יחטא האחד כנגד השני, אם תהיה האהבה מגולה ביניהם, לא יגרום החטא להפסק בדביקות האהבה ביניהם, וע"ד מאמר הכתוב (ירמיה לא, ט) 'הֲבֵן יִקָּרֵא לִי אֶפְרָיִם, אִם יֶלֶד שְׁעָשָׂעִים, כִּי מִדֵּי דַבְּרֵי בֹזְזֵר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד, עַל כֵּן הָמוּ

<sup>א</sup> אלא שמאחר שע"י האהבה בא לידי דביקות בה' ב"ה על אף ריחוקו הגדול, מוכרח שיקדים לזה את ענין היראה, שלא יהיה גס בקרבתו אצל השכינה ע"י מידת האהבה.  
<sup>ב</sup> ראה בוהר חי (ויקרא, ה) ועוד.

ימיני יתב, שהוא מלשון יָשָׁן וקדמון, כי הוא הגילוי הקדום ביותר של ה' ב"ה בבריאת העולם, ונעתק מדעת הבריות היאך יהיו מתקיימים באחדותו יתברך.

### ע"י התענוג יוכל אור חסדו יתברך להיות מושג בדעת האדם ולהביאו לאהבת ה'

וכדי שיבוא האדם לידיע ולהאמין באחדות ה', צריך שיעורר אצלו מדריגה זו, כי כך הוא גם אצל הבריות, שקודם שיעלה במחשבתו של האדם לפעול איזה דבר, בתחילה מסכים בינו לבין עצמו על התענוג שיבוא לו מכך, כי כשמקבל התענוג משליך הוא את הסיבה הגורמת לזה, ומתאחד עם התענוג מיניה וביה, וזהו כנגד מדריגה זו הנקראת עתיק. וכדי לבוא לידי אהבת ה' ב"ה, צריך שיקח זה התענוג ויתבונן שמקור זה הענוג הוא ממנו יתברך, וכל ההנאה שיש לו, היא אור מידת חסדו וטובו ממש, אשר חפץ להיטיב לו כהנה וכהנה, ובזה משיג האדם בדעתו את אור חסדו יתברך המיטיב לו.

נמצא שאף האדם המגושם ביותר יוכל ליקח הנאותיו ולהתבונן ולקשר את מקור ההנאה לאור חסדו יתברך, ובזה יוכל להרגיש ממש את אור חסדו יתברך במקום המוחשי והפנימי ביותר, שהוא ענין התענוג. ולכך, מלבד שבזה אור חסדו וטובו יתברך יהיה מושג ונתפס בדעת האדם, נוסף על זה, יבוא מתוך כך תיכף לאהבת השי"ת מתוך התענוג וההנאה שמטיב עימו, ומתוך כך הוא מתאחד באהבת השי"ת.

### ע"י שמקשר את הטוב שיש לו והנאותיו לה' אחד, תהיה אהבת ליבו מוסבת אל השי"ת לבדו

ובאמת יש לאדם אין קץ אהבה בליבו, אלא שטבע האדם לכוון את האהבה אל הגורמים לו הנאה ותענוג, ולכך מחלק את אהבתו לדומם והצומח והבריות המהנות אותו, אבל את השי"ת אינו אוהב, ועל זה נאמר (ס' יצירה פ"א מ"ח; הקד' תיקו"ז ז.) 'אם רץ לבך, שוב לאחד', כלומר שכשליבו נחלק באהבתו, ייחד ויקשר את כל השפע והתענוג באור חסדו וטובו יתברך.

וזהו ע"י הקריאת שמע בוקר וערב, שבזה מגלה שאין הדברים כפי שנראים בעינינו שיש שפע הרבה ובפירוד, אלא הכל הוא שפע אחד ומקור אחד לכולו, וכל הנאה שיש לבריות הוא מאור טובו וחסדו יתברך. וע"י שמקשר את כל הטוב שיש לו והנאותיו

לה' אחד, תהיה אהבתו מוסבת אל השי"ת, מקור קיומו חיותו וכל הנאותיו. ולזה תיכף סומכים לאחדות ה' את אהבת ה', וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ.

### בכל לבבך נפשך ומאודך הוא כל פרטי השפע שיש לאדם

וזהו 'כָּל לִבְךָ לְבָבְךָ, וְכָל נַפְשְׁךָ, וְכָל מְאֹדְךָ', שאחר שאנו מקבלים על עצמנו שכל ריבוי השפע הנראה לעינינו אינו אלא אחד, מתבוננים אנו בפרטי השפע והטוב ומקשרים אותו למקורו.

וזהו 'בכל לבבך' שהוא עצם קיום האדם למציאות מאין ליש, שיקשר ויבין שכל מציאותו, חיותו ונשימותו, מוחו וכל הויותו, הכל מתקיים בכל רגע ממקור השפע, הוא ה' ברוך הוא, ועי"ז מתעוררת בליבו אהבה לה' על כל עצם מציאותו והויותו. ו'בכל נפשך' זהו כל השפע אשר מתענגת הנפש על ידו ומתקיימת בעולם, ובכלל זה כל המאכלים, בריאותו, חכמתו, האור, הכח וכו', שיבין ויקשר בדעתו שכל השפע והתענוגים שיש לו בחייו שעל ידם הוא מתקיים, גם בזה ה' אחד, שהוא המשפיע לו כל טובות והנאות אלו. ו'בכל מאודך' זהו כל הממון והפעולות שמדמה האדם שהוא יצר ועשה 'בכוחו', שבאמת הכל ממקור אחד ויחיד, הוא ה' ב"ה. והכלל בזה, שכל הדברים שרואה האדם ואוהב אותם ותולה בהם את חייו, יקשרם ויאחדם בקרי"ש.

### כשמברך הברכות בכוונה מעורר בעצמו אהבה להשי"ת

ובמשך היום צריך לעורר האהבה ע"י הברכות, כאשר מברכם בכוונה בכל עת, שבזה מגלה ומזכיר וחוקק בליבו את מקור כל חיותו והנאותו, עד שתתעורר אהבה בליבו אל הבורא, המשפיע לו שפע וכל ההנאות וההטבות, כלומר שצריך ליקח את ההנאה ולהרגישה, ולהחדיר בעצמו שמקור תענוג זה הוא מה' אחד.

וכל זה הוא גילוי הפנימי ביותר שיכול נברא להרגיש את הבורא, כנאמר (איוב יט, כו) וּמִבְּשָׂרֵי אֶחָזֶה אֱלֹהִים, כי הוא מדריגת עתיק, שהוא תכלית גילוי אחדות ה' לנבראים כדלעיל, שע"י זה דוקא יכולים לבוא לידי אהבת ה'.

### אהבת ה' נשפעת לישראל באור ישר ואור חוזר, שבזה תלוי קיום הברית והשראת השכינה

והנה בכל דבר בבריאה יש אור ישר ואור חוזר, ורק ע"י שמתקיימים שניהם מגיע הדבר לתכליתו כידוע (ע"ח ו, ה). כי אור ישר שלא נעשה על ידו אור חוזר, הרי הוא כמו השפעה לבטלה, ואין לה קיום אמיתי (שם). וכך הוא גם בענין אהבת השי"ת, 'אור ישר' הוא אהבת השי"ת לאדם ע"י שמשפיע לו ה' את עצם קיומו הנאותיו וכוחו לעשות, שהם

'לבבך נפשך ומאודך' כדלעיל, שמתגלה בזה אהבה עצומה עד אין סוף של הבורא לנברא. ו'אור חוזר' הוא שמחזיר האדם אליו יתברך אהבה עזה מתוך 'לבבך נפשך ומאודך', שזהו אהבת הנברא לבורא. ורק עי"ז יהיה קיום אמיתי לשפע, שע"י שמחזיר אהבה להשי"ת, נעשה האור חוזר כלי להשראת השכינה, וברית בינו אליו יתברך.

### בקרי"ש מעורר בעצמו את האמונה באחדותו יתברך, ואח"כ מעורר עי"ז את זה האהבה בכל הפרטים

והחזרת אור האהבה היא ע"י שמציב בדעתו מונע ומחיצה מלקחת את השפע לעצמו בלא לגלות עי"ז אלהותו של השי"ת בעולם, ושיהיה עי"ז נחת רוח להשי"ת. ולכן הציווי 'וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ' וגו' כלול משני פנים, שתחילה תריך צריך לגלות את אהבת ה' אליו, ומתוך כך יבוא לגלות את אהבתו אליו יתברך. אהבת ה' לאדם היא גילוי מקור השפע מה' אחד כדלעיל, שבתחילה ב'שמע ישראל' מקבל על עצמו את האמונה שכל טובה והשפעה אינה אלא מה' אחד, אע"פ שנראית כריבוי והתחלקות, ואח"כ מונה 'לבבך, נפשך, מאודך', ומקשרם ברשימו הנשאר בליבו באחדות ה' מכח הקרי"ש, ואהבת האדם להשי"ת היא האור חוזר המתגלה ע"י נתינה מתוך שפע האור ישר.

### בכל לבבך הוא בין בסיבת יצה"ט בין בסיבת יצה"ר

וגם אור חוזר זה הוא ב'לבבך נפשך ומאודך', 'בכל לבבך' הוא בשני יצריך (ברכות נד.), כלומר בכל קיומו והויותו. כי צריך האדם לאהוב את השי"ת גם אם יש לו תאוות, ולכן בין אם הוא רחוק ובין קרוב, בין אם הוא עוסק רוב שעות היממה בלימוד, ובין אם אינו לומד אלא ב' הלכות ביום, צריך הוא להחזיר אהבה להשי"ת, ולעשות משהו כדי להחזיר לו נחת רוח. ואם הוא רחוק, יגיד לה' 'יהי רצון שיהיה לך נחת רוח מכך שאני בצער על זה שאני רחוק, ויחפש למצוא כל דרך איך לעשות לה' נחת רוח, בין בסיבת יצר הטוב ובין בסיבת יצר הרע, בין אם הוא קרוב בין אם הוא רחוק.

**בכל נפשך הוא בכל מה שיוכל להחזיר אהבה להשי"ת מעצם קיומו וחיותו**  
וכן 'בכל נפשך' הוא בין לצדיקים בין לכל אדם, שהצדיקים אוהבים את השי"ת בכל נפשם, בהתגלות ליבם, שמוכנים בכל רגע

י' הוא הטעם שצריך שיהנה האדם מעסק התורה הקדושה, וכל שאינו מרגיש את מתיקותה, אינו יכול להקשר ולהתאחד עימה ולשגות באהבתה, שדוקא ע"י התענוג בתורה יוכל להיות מקושר באהבתה. כלומר שלאחר שמרגיש את נעימות התורה, יתבונן ויקשר את ההנאה והתענוג שיש לו בלימודו לתורה בעצמה, וידע שזו ההנאה היא התנוצצות מועטה מזוי אורה של התורה, ובזה תהיה התורה מושגת בדעת האדם.

ליתן הכל למענו, מרוב אהבתם את השי"ת, כאברהם שהיה מוכן להקריב את התורה והאמונה והדרך והעוה"ב שלו למען ה', כפי שמוכח מנסיון העקידה, וכל אדם מדריגתו בזה הוא שירגיל בדעתו שהוא חי למען השי"ת, שאת חייו, את 'נפשו', הוא מקדיש למען השי"ת, ואפילו אם אינו זוכה ללמוד תורה אלא כמה דקות ביום, יחפש איך יכול להחזיר לקב"ה אהבה בכל דבר שיוכל, אם ע"י שיחשוב על השי"ת, אם ע"י שיאמר לו בפיו שהוא אוהב אותו, ואפילו בעצם כך שהוא חי ונושם, ויעשה כל מה שיש בכוחו להחזיר אהבה להשי"ת.

### בכל מאודך הוא בכל כשרון ומלכות וכיוצא שיש לאדם

וכן 'בכל מאודך' הוא בין לצדיקים בין לכל אדם, כי זהו כל הכלים שיש לאדם לגלות אלהות, אם זה ע"י חכמה, או כל כשרון ומידה שחננו השי"ת, או ע"י מלכות שיש לו להשפיע ולגלות ולפרסם את השם של אהובו - השי"ת, אצל בני ביתו, או על איזה עיר או ארץ, או אם הוא בעל ממון. וכלל הדבר, שצריך ליקח כל הכלים שיש בידו, ולהבין שלא ניתן לו כשרון או ממון אלא כדי להחזיר על ידו אהבה להשי"ת.

והצדיקים אוהבים את השי"ת 'בכל מאודך', שאינם משאירים אצלם שום כלי או דבר שיכולים לגלות על ידו אלהות, וכפי הידוע שהיו צדיקים שנמנעו מלילך לישון כל עוד שלא חילקו כל כספם לגמרי לצדקה. ומדריגת כל אדם בזה הוא, שיחפוץ להשתמש בכל הכלים העומדים לרשותו כדי לגלות את המלך שלו, ושלא יחשוב שקיבל כלים כדי להורישם לבניו. שהרי אם לא יגלה אהבתו כראוי באור חוזר, לא יהיה לזה קיום. וכן ע"י הברכות מחזיר אהבה להשי"ת, ע"י שנמנע מלאכול בעבור תאוות ליבו בלבד, אלא מכוון שע"י הנאת המאכל יהיה לה' נחת רוח, שיצא רצונו אל הפועל להיטיב לנבראיו, ומזה גם יקח כח לעבוד להשי"ת, ויעלה בזה את המאכל אל הקדושה. וכל זה הוא אור חוזר.

### מצוות אהבת ה' שייכת בכל מדריגה שהיא

וצריך לדעת שמצוות אהבת השי"ת שייכת לכל אדם, בכל מדריגה רוחנית שיהיה, ואינו צריך בשביל זה לבדוק עצמו במדריגתו,

לו נחת רוח. או אפילו אם יש לו מדריגה של 'נחשת', שהוא רחוק מאוד, או עני, גם הוא צריך לעשות עסק כל שהוא לכבוד השי"ת, או אפילו רק לרצות לעשות לו יתברך נחת רוח.

### ע"י מצוות האהבה כראוי זוכה להשראת השכינה בקשר שלו עם השי"ת

ועי"ז יתקיים בו הכתוב (שמות כה, ח) 'וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם, שֶׁתִּתְקִיִּים הַבְּרִית וְקָשַׁר הָאֱהָבָה בֵּינוּ לְבֵין הַשֵּׁי"ת, כִּי עִי שֶׁהֶחֱזִיר אֶת אֹר הָאֱהָבָה לַהֲשִׁי"ת, יִגְרוּם זֶה שִׁתְּקִיִּים הַשֹּׁפֵעַ וְהָאֱהָבָה שֶׁנִּתְּן לֹ הַשֵּׁי"ת, וּמִשְׁרָה אֶת הַשִּׁכְנָה בְּקֶשֶׁר שֶׁלֹ עִם הַקַּב"ה. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמָר (שְׁמוֹת כה, ט) 'כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי מִרְאָה אוֹתְךָ, אֶת תְּבֻנַת הַמְּשֻׁכָּן, וְאֶת תְּבֻנַת כָּל כְּלָיו, וְכֵן תַּעֲשׂוּ, כְּלוֹמַר ע"י כֹּל אֲשֶׁר אֲנִי מִרְאָה אוֹתְךָ, שְׂרֹאָה בְּכֹל הַשֹּׁפֵעַ הַתְּעֻנֻּגִים וְהַטּוֹב, שֶׁהוּא עֵינִי לְבַבְךָ נִפְשֶׁךָ וּמֵאוֹדְךָ כְּדַלְעִיל, אֶת הַמְּקוֹר, שֶׁהוּא ה' בְּרוּךְ הוּא, ה' אֶחָד, שֶׁעִי"ז אֲפֶשֶׁר לְתַפּוֹס מִשֶּׁהוּ וְלַהֲגִיעַ לְאֱהַבְתָּ ה' כְּדַלְעִיל. וְדוֹקָא ע"י שֶׁמִּחֲזִיר אֶת אֹר הָאֱהָבָה לַהֲשִׁי"ת, יוֹכֵל לְהַתְּהוּוֹת תְּבֻנַת לְמִשְׁכַּן ה', וְכֹלִים לְקִיּוֹם הַבְּרִית וְהַקֶּשֶׁר.

וְזֶהוּ 'וְכֵן תַּעֲשׂוּ', שֶׁזֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּכֹל מְדִרְיָגָה וּבְכֹל אָדָם, וְלֹא רַק לְמִשֶּׁה רַבְּנוּ לְבַדּוֹ, כְּדַנְתַּבְּאָר לְעִיל. וְכֵן הִגִּיעוּ כֹּל הַצְּדִיקִים הַשְּׁלֵמִים לְאֱהַבְתָּ ה' בְּתַכְלִית הַשְּׁלִימוֹת, ע"י שֶׁהִתְבּוֹנְנוּ תְּמִיד בְּבְרִיאָה וּבְכֹל הַשֹּׁפֵעַ הַנִּשְׁפָּע מֵהַשֵּׁי"ת, וּמִזֶּה הַתְּעוֹרָרָה לְהַחֲזִיר אֱהָבָה עַד אֵינִי קָץ, ע"י שֶׁהִשְׁתַּמְשׂוּ ב'כֹּל לְבַבְךָ נִפְשֶׁךָ וּמֵאוֹדְךָ' כְּדִי לְגַלּוֹת אֱלֹהוֹתוֹ יִתְּבַרְךָ בְּעוֹלָם, עַל מִנַּת לְעִשׂוֹת לֹ נַחַת רוּחַ, וְלֹא עִסְקוּ בְּמִקּוֹמָם אוּ מְדִרְיָגָתָם הַרוּחָנִית, אֲלֵא עִסְקוּ בְּהַתְּבּוֹנְנוֹת זֶה, שֶׁעַל יְדֵה מִמִּילָא הִגִּיעוּ לְכֹל הַמַּעֲלּוֹת כּוֹלָם. וְזֶהוּ 'וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם, כִּי ע"י כֹּל עֲבוֹדַת הָאֱהָבָה כְּרֹאֵי, בְּאִיִּם לְדַבְּרֵי קוֹת עִם הַשִּׁכְנָה בְּלֹא טַעַם. כִּי מְדִרְיָגַת עֵתִיק הִיא שֶׁאֵינִי מִי יֵאֱמָר לֹ מִה תַּעֲשֶׂה וּמִה תַּפְעֵל, כִּי הַכֹּל בִּידֵי, וּבְמַהוֹת אֲחֻדוֹתוֹ הַשְּׁלִימָה.

כִּמָּה הוּא קְדוֹשׁ אוּ תְּלִמִּיד חֶסֶם. וְהוּא הַטַּעַם שֶׁהַצְּדִיקִים לְעוֹלָם אֵינָם מֵתַעֲסָקִים בְּעַצְמָם אִם טוֹב לָהֶם בְּעוֹלָם זֶה, אוּ אֵיךְ יִהְיֶה הַעוֹלָם הַבָּא שֶׁלָּהֶם, כִּי הֵם עִסְקִים תְּמִיד לְהַחֲזִיר אֱהָבָה לַהֲשִׁי"ת, וְלַעֲשׂוֹת לֹ נַחַת רוּחַ. כִּי מֵאַחַר שִׁישׁ לָהֶם יְדִיעָה בְּגִדּוֹלַת ה' וְהַתְּבּוֹנְנוֹת בִּיחּוּד ה', שֶׁה' אֶחָד, ע"כ בְּכֹל הַשֹּׁפֵעַ שֶׁהוּא מִשְׁפִּיעַ לָהֶם הֵם מִרְגִּישִׁים אֶת אֱהַבְתָּ ה' אֶל הַנְּבִרָא, וְעִי"ז מֵתְּעוֹרָרַת בְּלִבָּם אֱהָבָה עֲצוּמָה לַהֲשִׁי"ת, וְהֵם חִפְצִים מֵאֵד לְהַחֲזִיר לֹ אֱהָבָה עַד אֵינִי קָץ, וְלַעֲשׂוֹת לֹ נַחַת רוּחַ בְּכֹל מַחֲשֶׁבָה דִּיבּוּר וּמַעֲשֶׂה, וּמִמִּילָא עִי"ז מֵתְּבַטְלִים כֹּל הַפְּנִיּוֹת וְהַגְּאוּהַ וְכִיּוּצָא. וְע"י שִׁישׁ לָהֶם אֹר חוּזָר כְּרֹאֵי, יֵשׁ קִיּוֹם לְבְרִית שֶׁלָּהֶם עִם הַשֵּׁי"ת, וְהֵם אֵינָם יוֹרְדִים מִמְדִּרְיָגָתָם, כִּי כֹּל רְצוֹנָם הוּא אֶךְ וְרַק לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְאֲדוֹנָם - אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, לְלֹא שְׂעוּסָקִים כֹּלִל בְּמִצְבָּם אוּ מְדִרְיָגָתָם, אֲלֵא רַק בְּהַתְּבּוֹנְנוֹת בְּטוֹבוֹ יִתְּבַרְךָ וְעוֹצֵם רַחֲמֵי, וְאֵיךְ שֶׁהוּא נִמְצָא בְּעֻנָּה וּשְׁפִלוּת שֶׁאֵינִי כְּדוֹגְמַתָּה (פְּרָקִי הַיְכָלוֹת יח, ד; תּוֹמַר דְּבוּרָה פ"א), אַע"פ שֶׁהוּא בְּרָא אֶת כֹּל הַעוֹלָם, וְהוּא מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד גֶּשֶׁם, וְיֹכֹל כְּהַרְף עֵינַי לְהַרְעִישׁ וְלַהֲרַגִּיז מַמְלָכוֹת, אַע"פ כֹּל הוּא נִרְאָה כְּאִשׁ אֲשֶׁר אֵינִי בְּפִי תוֹכְחוֹת, כְּאֲשֶׁר הוּא מְבִיט בְּכֹל עַת עַל בֵּיתוֹ הַחֶרֶב - וְהַכֹּל מֵאַחַר שֶׁבְּעוֹצֵם עֲנוּתוֹנוֹתוֹ אֵינִי הוּא חִפְץ אֲלֵא שִׁיבְקָשׁ הַיְהוּדִי שֶׁכִּבַּר יְבִנָּה הַשֵּׁי"ת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְלֹא שׁוֹם שִׁיכּוֹת לְמְדִרְיָגָתוֹ הַרוּחָנִית.

### זהב כסף ונחשת מרמז לכל המדריגות כולם

וְכֹל זֶה נִרְמָז בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב 'וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם, זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת, זֹאת' הִיא הַמְּלָכוֹת כְּמוֹבָא בְּתִיקוּנֵים (ת"ו, א), כְּלוֹמַר שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְקַחַת כֹּל שֹׁפֵעַ וּמְלָכוֹת שִׁישׁ לֹ בִידוֹ, וְלַהֲרִים 'תְּרוּמָה' שֶׁהוּא נוֹטְרִיקוֹן 'תְּרוּם' ה' (ש"ך עה"ת שְׁמוֹת כה, ב), כְּלוֹמַר שִׁירִים אֶת הָאוֹת ה' הַרוּמוֹת עַל מְלָכוֹת ה' (לִיקוּת הַאֲרִיז"ל פ' תְּרוּמָה). וְזֶהוּ וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת מְרַמָּז לְכֹל הַמְּדִרְיָגוֹת שֶׁהֵם, כְּלוֹמַר בֵּין אִם יֵשׁ לֹ מְדִרְיָגָה שֶׁל 'זָהָב', שִׁישׁ בּוֹ תּוֹרָה הַרְבֵּה, אוּ שֶׁהוּא בְּעַל מִמּוֹן רַב, צָרִיךְ הוּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּזֶה כְּדִי לְהַחֲזִיר אֱהָבָה לָה', וְלַגְּלוֹת אֱלֹהוֹתוֹ יִתְּבַרְךָ בְּעוֹלָם. אוּ מְדִרְיָגָה שֶׁל 'כֶּסֶף', שֶׁהוּא אָדָם בִּינוּנִי, וְאֵינִי לֹ מַעוֹת אֲלֵא כְּדִי חִיּוֹתוֹ, אוּ שֶׁאֵינִי עוֹסֵק בְּתוֹרָה אֲלֵא מַעֲט, צָרִיךְ גַּם הוּא לְהַחֲזִיר לָה' אֶת אֱהָבָה, וְלַעֲשׂוֹת

## בשורה משמחת

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא'

עובדות והנהגות מחייו, אורחותיו של הגאון הינוקא מו"ר שליט"א בשלוחה 4

מאת הגאון הרב יחזקאל משה שליט"א ות"ח נוספים. וכן בשלוחת המאזינים שלוחה 6.

כמו"כ ניתן להאזין לשיעורים האחרונים ומאמר יומי.

מספר הקו 02-5-306-506

האזינו ותחי נפשכם

הגליון יוצא כעת בכמות מצומצמת

המעוניינים לקחת חלק

בזיכוי הרבים יפנו במייל או בטלפון

וכן ניתן לתרום לאחזקת העלון

במספר הטלפון: 03-763-0585

שלוחה 1-2-7426

יש לציין את שם ההקדשה